

СУТНІСТЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ЇЇ ОБЛІКУ У ТОВ «ЕМСС»

*Насоненко Я.С., слухач магістратури,
yaroslavanasonenko99@gmail.com*

*Науковий керівник: Вербицька В.І., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Побудова сучасної економіки є такою, що підприємці повинні знаходитись у безперервному веденні розрахунків із своїми постачальниками та клієнтами. Розрахунки з покупцями і замовниками, постачальниками і підрядниками, розрахунки з фінансовими установами і фондами соціального страхування, із працівниками підприємства та іншими фізичними особами – все це приклади розрахункових відносин, з якими підприємства стикаються в повсякденній роботі. Отже, здійснення розрахунків із суб'єктами господарювання та фізичними особами є невід'ємною частиною діяльності всіх підприємств.

Встановлення господарських відносин між суб'єктами господарювання та іншими юридичними й фізичними особами припускає виникнення певних зобов'язань однієї сторони перед іншою. При цьому, у силу того, що погашення зустрічних зобов'язань сторін найчастіше відбувається не одночасно, в однієї сторони відносин виникає право вимагати компенсації заборгованості, а в іншій сторони – зобов'язання її погасити. Тобто в бухгалтерському обліку першої сторони виникає дебіторська, а в іншій сторони – кредиторська заборгованість.

Дослідження наукових джерел стосовно сутності дебіторської заборгованості свідчить про значний інтерес наукової спільноти щодо означеного терміну, який є пріоритетним напрямком значної кількості досліджень. Серед найбільш популярних авторів виділяє Бутинця Ф.[1], Верхоглядову Н.[2], Вещунова А.[3], Глінкіну Д.[4], 5. Лігоненко Л. О., Новикову Н. М.[5], Орлова В.[6], Сурніну К.[7], Фарйон О., Яструбського М. [8] та ін.

В загальному розумінні, дебіторська заборгованість є вкрай важливим елементом оборотного капіталу, тому що представляє собою суму боргу, винного підприємству фізичними та юридичними особами. Наявність будь-якої величини заборгованості автоматично означає для підприємства, що воно не має фізичної можливості

розпоряджатись своїми оборотними засобами, тобто вони з обороту виключені.

Організацію і методику обліку дебіторської заборгованості за товари ми розглядаємо на прикладі діяльності товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «ЕМСС», яке зареєстровано в м. Маріуполі Донецької області.

Основний вид його діяльності, за Статутом підприємства та КВЕД, є 33.12. Ремонт та технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення. На сучасному етапі розвитку підприємству значна частка доходів припадає на торгівлю обладнанням для дорожньо – будівельної галузі, зокрема, випробувальних та діагностичних лабораторій.

Оскільки досліджуване підприємство на теперішній час отримує основний прибуток від продажу товарів і послуг, для підприємства найбільш характерною є наявність поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари та послуги, в той самий час відсутність безнадійної дебіторської заборгованості на підприємстві.

Облік дебіторської заборгованості за відвантажені товари і т.д. відображається на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», субрахунок 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями».

За роки функціонування підприємства у відносинах з покупцями сформовані такі умови сплати товарів та послуг:

- якщо вартість товарів (або послуг) не перевищує 50 тисяч гривень для нових покупців використовують практику повної передплати товарів або послуг;

- для традиційних покупців, а також для договорів на суму, що перевищує 50 тисяч гривень, застосовується практика 70% (50%) передоплати, 30% (50%) по готовності до відвантаження або пост оплата – найчастіша форма оплати серед покупців ТОВ «ЕМСС»;

- і, нарешті, договірні відносини з державними підприємствами передбачають повний розмір оплати лише після отримання товарів або послуг.

Крім того, існують окремі випадки форм оплати, що узгоджуються в індивідуальному режимі.

В теперішній час на підприємстві здійснюється апробація нових продуктів автоматизації бізнесу на заміну застарілим рішенням УТП та 7.7 - BAS «Комплексне управління підприємством» та «BAS Бухгалтерія КОРП». BAS Комплексне управління підприємством

передбачає автоматизоване здійснення: управління виробничим та торговим підприємством; фінансове та матеріальне планування; управління операційною діяльністю; управлінський облік; регламентований облік; кадровий облік і розрахунок заробітної плати. BAS Бухгалтерія КОРП пропонує комплексні рішення для бухгалтерії, такі як регламентований облік, кадровий облік і розрахунок заробітної плати; звіти для керівника за даними бухгалтерського обліку.

Застосовуючи програмні рішення, ТОВ «ЕМСС» має можливість побачити своїх дебіторів, динаміку простроченої заборгованості, поточний стан розрахунків з клієнтами та ін.(рис.1)

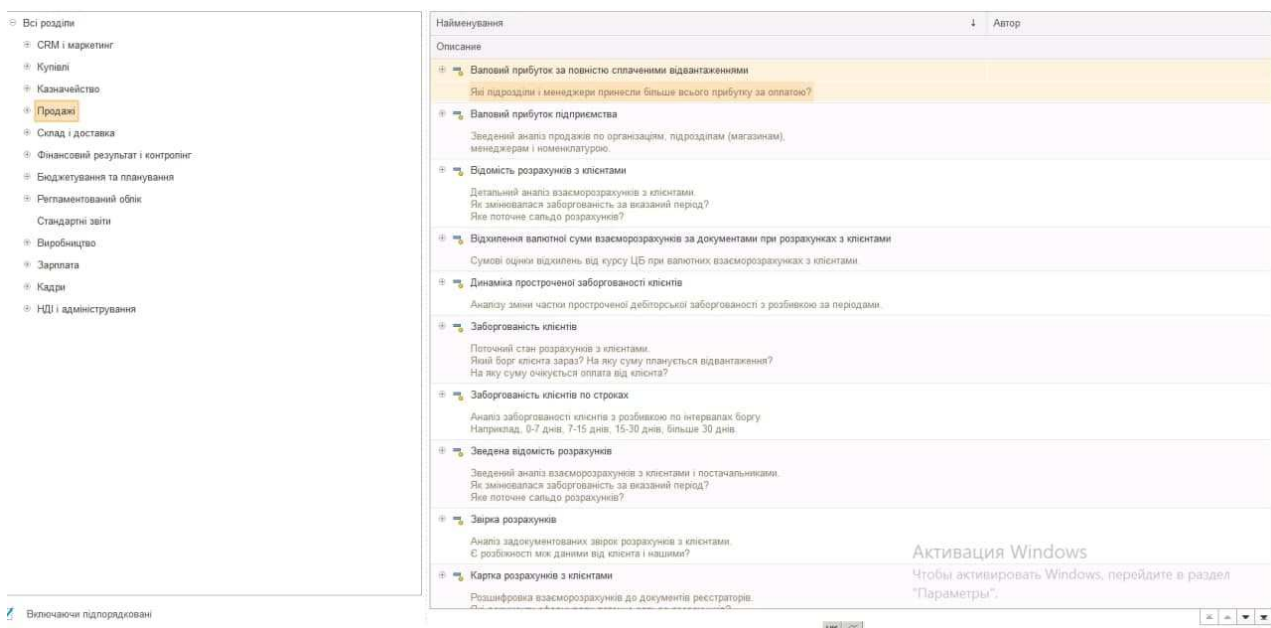

Рисунок 1 – Фрагмент програми аналізу дебіторської заборгованості

Окремо програма деталізує дебіторську заборгованість по клієнтам, розкриваючи дані проплаченого авансу, боргу, аналізує збільшення або зменшення боргу, його погашення на певні фіксовані дати (рис.2).

Практичне застосування такої програми дозволяє не тільки інформувати керівництво щодо обсягів дебіторської заборгованості, а й приймати стратегічні рішення щодо її попередження.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	ЕМСС ТОВ							
2	Заборгованість покупців за 3 квартал 2021 р.							
3								
4	Покупець	Борг на 01.07.21		Збільшення боргу	Погашення боргу	Борг на 30.09.21		
5		Борг	Аванс			Борг	Аванс	
6	ВІКТОРІЯ 2008	28 043	3 200 000	9 438 971	4 000 000	7 467 014	5 200 000	
7	СІНК ПЛЮС МІЖНАРОДНА ІНЖИНІРИНГОВА І КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ ТОВ		2 468 480	4 114 134	1 645 654	2 468 480	2 468 480	
8	Хімлаборреактив ТОВ	3 777	1 495 853	2 235 557	1 488 985	2 039 920	2 785 425	
9	Дорцентр ДП	1 050	289 756	3 599 688	2 639 943	1 994 764	1 323 726	
10	ДерждДорНДІ ДП	2 070 000	90 288	90 288	690 000	1 380 000		
11	Автомагістраль-Південь ТОВ	764 497	1 749 622	655 137	1 871 888	468 883	2 670 759	
12	Хмельницьке ШБУ №56			305 320	305 320	305 320	305 320	
13	Радіал Інвест ТОВ			301 200		301 200		
14	Моноліт АБ ТОВ		166 917	256 464	400 000	256 464	566 917	
15	АСБП ТОВ		77 849	526 436	448 587	224 945	224 945	
16	Промкомплект ТОВ		197 943	197 943		197 943	197 943	
17	Радіал Інжиніринг ТОВ	20 000		62 800		82 800		
18	СУЧАСНІ ДОРОЖНІ МАТЕРІАЛИ ТОВ			79 465		79 465		
19	АРХ БУД ТОВ			258 771	190 511	68 260		

Рисунок 2 – Результати розрахунків дебіторської заборгованості

Література.

1. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. / за заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2012. 912 с.

2. Верхоглядова Н. І., Шило В. П., Ільїна С. Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч.- практич. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 536 с.

3. Вещунова А.Ф. Бухгалтерський облік на підприємствах різних форм власності. СПб: Видавничий торговий дім «Герда», 2020. 65 с.

4. Глінкіна Д.В. Регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2007. №3(70).С. 80-87;

5. Лігоненко Л.О., Новикова Н.М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства. К.-Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 275 с.

6. Орлов І. В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія: монограф. Житомир: ЖДТУ, 2013.400 с.

7. Сурніна К.С. Удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості промислових підприємств: дис... канд. екон. наук : 08.06.04. Луганськ, 2010. 229 с.

8. Фарйон О.О., Яструбський М.Я. Дебіторська та кредиторська заборгованість: контроль та управління як запорука успішного розвитку. *Науковий вісник НЛУ України*. 2011. Вип. 21.4. С. 276-282.